

**“.TR” UZANTILI ALAN ADLARINDA
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ ETKİN Mİ?
(IS DISPUTE RESOLUTION EFFECTIVE ENOUGH FOR
“.TR” DOMAIN NAMES?)**

Av./Atty. Zeynep Seda ALHAS*
Av./Atty. Baran GÜNEY**
Stj. Av./Intern Lawyer Kübra TANTU***

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“BTK”) nezdinde kurulan TRABİS (“.tr” Ağ Bilgi Sistemi) 14 Eylül 2022 tarihinde faaliyete geçmiş ve “.tr” alan adlarının yönetimini üstlenmiştir. Buna göre; “.tr” uzantılı alan adı tahsisinde belgesiz ve “ilk gelen alır” prensibi uygulanmaya başlamıştır. Bu çerçevede, com.tr, org.tr, net.tr, gen.tr, biz.tr, tv.tr, web.tr, info.tr, bbs.tr, tel.tr ve name.tr gibi alan adları için marka veya kuruluş ile ilgili bazı belgelerin sunulması zorunluluğu ortadan kaldırılmış olup, belgesiz tahsise imkan tanınmıştır. Bu durum, kötü niyetli tescillerin de önünü açmış ve henüz marka sahipleri alan adlarını tescil ettirmeden, ilgili alan adının üçüncü kişiler tarafından tescil edilmesi gibi bir risk ortaya çıkarmıştır. Nitekim belgesiz tescil imkanı ile birlikte, özellikle tanınmış markaları içeren ibarelerin alan adı olarak tescil edilmeye başlandığı görülmektedir. “İlk gelen alır” prensibi uyarınca alan adlarının belgesiz tescili ise alan adı uyuşmazlıkları için etkin bir uyuşmazlık çözümü gerektirmektedir.

Alan adları ile ilgili ihtilafların alternatif çözüm süreci TRABİS tarafından faaliyet belgesi verilen Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılar tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Buna göre Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılar kendi bünyesinde hakem veya hakem heyetleri aracılığıyla ilgili mevzuat, içtihatlar ve yargı kararlarını da göz önüne alarak alan adına ilişkin ihtilafı değerlendirir ve şikâyetçi tarafın talebi doğrultusunda alan adlarının iptaline, şikâyetçi tarafa devrine veya şikâyetçi

* Gün + Partners Avukatlık Bürosu, Ortak Avukat, Zeynep.Alhas@gun.av.tr, ORCID ID: orcid.org/0009-0007-3062-9976

** Gün + Partners Avukatlık Bürosu, Yönetici Avukat, baran.guney@gun.av.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-2894-9475

*** Gün + Partners Avukatlık Bürosu, Stajyer Avukat, kubra.tantu@gun.av.tr, ORCID ID: orcid.org/0009-0002-5749-3910

tarafın talebinin reddine karar verebilir. Bunun yanı sıra “.tr” alan adlarının iptali talebiyle ilgili olarak mahkemeler nezdinde dava açılması daha önceden de olduğu gibi mümkündür.

İnternet Alan Adları Yönetmeliğinin 25. maddesi uyarınca i) *ihtilaf konusu alan adının, sahip olunan ya da ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer ya da aynı olması*; ii) *alan adını tahsis ettiren tarafın bu alan adı ile ilgili yasal bir hakkı ya da bağlantısının olmaması ve iii) bu alan adının alan adı sahibi tarafından kötü niyetle tahsis ettirilmesi veya kullanılması* koşullarının kümülatif olarak bulunması halinde Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcı tarafından şikayet edilen alan adının iptali ve/veya şikayet edene devrine karar verilebilir.

Uyuşmazlık konusu alan adı hakkında Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılardan birine başvurulması halinde Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcı tarafından, bir iş günü içinde konuya ilişkin bilgi ve açıklamalar şikâyet edilen alan adı sahibine gönderilir ve şikayet edilen, başvurunun kendisine gönderilmesinden itibaren on gün içinde cevap hakkını kullanabilir. Bu sürecin tamamlanmasını müteakip ise on beş gün içinde Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcı tarafından atanan hakem veya hakem heyeti ise uyuşmazlık hakkında kararını verir. Şikayete ilişkin bildirim ve cevap süreleri ile Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcının karar sürecinin oldukça kısa süreler olarak düzenlenmesi bu mekanizmayı etkin ve tercih edilir kılmaktadır. Gerçekten de bu türden alan adı uyuşmazlıkları için yetkili ve görevli mahkemeler nezdinde dava yoluna başvuru yolu mümkün olmakla birlikte, hem davaların yüksek maliyetli olması hem de daha uzun sürmesi alan adları ile ilgili ihtilaflarda alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmalarını tercih edilir kılmaktadır.

Öte yandan “.tr” uzantılı alan adları için düzenlenen alternatif uyuşmazlık çözüm süreci, “.com”, “.net”, “.org”, “.info”, “.biz” gibi genel üst seviye alan adları (Generic top-level domain) için öngörülen ve genel olarak uluslararası alternatif çözüm mekanizmaları süreci ve kuraları ile benzerdir. Ne var ki Türkiye’de uygulanan ve Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları nezdinde görülen alternatif uyuşmazlık çözüm sürecinde, şikayet edenin menfaatlerini ve etkin hak arayışını etkileyebilecek bazı farklılıklar söz konusudur. Örneğin; alan adı sahipleri genel olarak whois kayıtlarında tescil eden bilgisini gizli tutmayı tercih etmektedirler. Genel üst seviye alan adlarına karşı WIPO nezdinde başlatılan bir alternatif uyuşmazlık çözüm sürecinde, WIPO tarafından atanan dava yöneticisi öncelikle tescil eden bilgilerini sağlayarak şikayet eden tarafı bilgilendirmekte ve şikayet edeni bu bilgiler ışığında dilerse şikayet dilekçesini yeniden düzenlemeye davet etmektedir. Bu şekilde alan adı

sahibinin aslında kim olduğu bilgisine erişilmesi durumunda özellikle alan adının kötüniyetli olarak tescil edildiğine ilişkin daha detaylı ve tatmin edici deliller sunulması mümkün olabilmektedir. Ayrıca alan adı sahibinin ilgili alan adı üzerinde meşru bir hak veya menfaati olup olmadığına da şikayet eden tarafından daha etkin olarak değerlendirilmesi mümkün olabilmektedir. Bu şekilde şikayet eden, şikayet edilene ilişkin daha fazla bilgi ve delil toplayabilmekte, bu deliller çerçevesinde şikayet dilekçesini revize edebilmekte yani şikayete ilişkin dayanaklarını güçlendirebilmektedir.

Ancak Türkiye’de Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları nezdinde görülen alternatif uyuşmazlık çözüm sürecinde alan adı sahibine ilişkin bilgiler süreç içerisinde dahi hiçbir zaman paylaşılmamaktadır. Dolayısıyla alan adı şikayetleri çoğunlukla alan adı sahibi bilinmeden ve öğrenilemeden gerçekleştirilmektedir. Hatta Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılarının internet sitesinde kamuya açık olarak yayınlanan kararlarda dahi bu bilgiye yer verilmemektedir.

Oysaki Anayasa’nın 36. maddesinde bireylerin her türlü meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle hak arama hürriyetine sahip olduğu düzenlenmiştir. Nitekim mevcut bir ihlal karşısında yasadan kaynaklanan bir hakkını kullanacak kişinin, hakkını daha etkili bir biçimde kullanabilmesi adına ihlali gerçekleştirenin kimliğini öğrenmek noktasında meşru menfaati olduğunu söylemek mümkündür. Aksi yöndeki uygulamanın “hak arama özgürlüğü”nü sınırlandırdığı ortadadır. Şikayet edilene ilişkin kimlik bilgilerinin meşru menfaat sahipleri ile paylaşılması ve bu bilgiler çerçevesinde şikayet edene, özellikle kötüniyet ispatı yönünden şikayet dayanaklarını güçlendirme imkanı verilmesi hak arama özgürlüğünün korunması için önem arz etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde alan adına ilişkin uyuşmazlıkların dava yoluna başvurulmaksızın çözüme kavuşturulmasına imkan veren alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmasının etkin ve faydalı bir biçimde işlediği görülmektedir. Ne var ki, mevcut sistem içerisinde hak arama özgürlüğünün korunabilmesi adına, şikayet edilenin kimliğine ilişkin bilgilerin meşru menfaat sahipleri ile paylaşılmasına imkan veren bir mekanizmanın da işletilmesi halinde bu sürecin daha iyi ve etkin çalışabileceği düşünülmektedir.